

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/578/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5713209524
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5713209524.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a členov senátu Mgr. Františka Dulačku a Mgr. Márie Kašíkovej, v právnej veci navrhovateľa: D. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., D. E. XXXX/XX, právne zastúpený JUDr. Vladimírom Kašubom, advokát so sídlom v E., U. XX, proti odporcom: 1/ MORÁVIA-CHEM, s.r.o., so sídlom Hrobice 145, Hrobice, Česká republika, IČO: 253 144 16, právne zastúpený Advokátska kancelária Kašuba, spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 41, IČO: 368 590 95, 2/ Slovenská kancelária poisťovateľov, Trnavská cesta 62, Bratislava, IČO: 36 062 235, právne zastúpený JUDr. Ladislavom Udvarosom, Advokátska kancelária Detvai Ludik Malý Udvaros, so sídlom B. XX, T., o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie odporcov v rade 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Martin, č. k. 11C/40/2013-152 zo dňa 29. apríla 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu mení tak, že odporca v rade 1/ a odporca v rade 2/ sú povinní zaplatiť navrhovateľovi sumu 45.000 Eur do troch dní s tým, že plnením jedného z odporcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhého z odporcov.

Vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietá.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcom v rade 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 90.000 Eur s tým, že plnením jedného z odporcov zaniká v rozsahu plnenie a povinnosť ostatných odporcov (výrok I.). Rozhodnutie o trovách konania ponechal na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (výrok II.).

Navrhovateľ si voči odporcom uplatňoval žalovanú istinu z titulu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy lebo dopravnou nehodou došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práv na ochranu osobnosti upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, konkrétne do jeho práva na súkromie a rodinný život. Okresný súd vychádzal zo zistenia, že dňa 29.06.2010 došlo k dopravnej nehode, v súvislosti s ktorou boli usmrtení príbuzní navrhovateľa a to jeho manželka, dcéra a syn. Nehodu zavinil vodič motorového vozidla, ktorého prevádzkovateľom bol odporca v rade 1/. V čase vzniku dopravnej nehody vodič S. G. plnil pracovné povinnosti ako zamestnanec odporcu v rade 1/. Vodič auta, ktoré spôsobilo dopravnú nehodu bol uznaný vinným z prečinu usmrtienia z nedbanlivosti v rámci trestného konania.

Nepovažoval za dôvodnú námietku odporcu v rade 1/ o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie, nakoľko nezavinil nemajetkovú ujmu navrhovateľa. Vychádzal z toho, že neoprávneného zásahu do osobnostných práv navrhovateľa sa dopustil vodič motorového vozidla, ktorý bol zamestnancom odporcu v rade 1/ a bol ním použitý na výkon činnosti, pri ktorej došlo k uvedenému zásahu.

Uviedol, že ak bezprostredným pôvodcom zásahov do osobnosti bola fyzická osoba, ktorá bola právnickou osobou použitá na výkon jej činnosti, treba vyriešiť otázku, či konanie tejto fyzickej osoby je zásahom, za ktorý nesie zodpovednosť osoba sama, alebo táto právnická osoba. Keďže ust. § 11

a nasl. Občianskeho zákonníka osobitne túto situáciu neriešia, analogicky podľa § 853 Občianskeho zákonníka aplikoval na právny vzťah navrhovateľa a odporcu v rade 1/ zákonné ustanovenia upravujúce zodpovednosť za majetkovú škodu a to § 420 ods. 2 a § 427 Občianskeho zákonníka, ktoré sú obsahovo a účelovo najbližšie právnomu vzťahu, ktorý je predmetom konania.

Námietku premlčania vznesenú odporcom v rade 1/, s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného v konaní 5Cdo/265/2009 dňa 17.02.2011 nepovažoval za dôvodnú. Zhodne so závermi tohto rozhodnutia uviedol, že premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je nárok podľa ust. § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, nejde o škodu a preto sa na ňu nevzťahujú ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka o premlčaní. Analogické použitie ust. § 420 ods. 2 a ust. § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka, sa uplatňuje len pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolanej osobitnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov. Predpoklady zodpovednosti sa však posudzujú podľa § 13 Občianskeho zákonníka.

Okresný súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku odporcu v rade 2/ o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie z dôvodu, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý je predmetom konania nie je nárokom podľa Zákona č. 381/2001 Z. z.. Z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu zadosťučinenie peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Túto v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ Zákona č. 381/2001 Z. z.. Na podporu svojich tvrdení poukázal na rozsudok Súdneho dvora Haasova C 22/12, ktorý sa týkal náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovým vozidlom. Podľa tohto rozhodnutia sa pod pojmom ujma na zdraví má rozumieť akákoľvek ujma, ak jej náhrada vyplýva na základe zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa fyzickú ako aj psychickú traumu. Súdny dvor na základe svojich úvah dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva.

Pri posúdení výšky náhrady nemateriálnej ujmy vychádzal okresný súd z preukázaných väzieb navrhovateľa k usmrteným osobám. Zbral do úvahy skutočnosť, že pri úmrtí nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu a prihliadajúc na všetky okolnosti danej veci rozhodol o výške nemajetkovej ujmy voľnou úvahou. Zohľadnil vzťah pozostalého navrhovateľa s usmrtenými osobami, silné sociálne, morálne, kultúrne a citové putá v rámci súkromného a rodinného života. Prihliadol na to, že z nečakanej smrti blízkych osôb má navrhovateľ neustále pocity úzkosti, smútku, straty možnosti viesť už riadny rodinný život. Následky, ktoré navrhovateľ utrpel nebolo možné podľa okresného súdu odstrániť len morálnou satisfakciou, ale bolo mu potrebné priznať mu aj nemajetkovú ujmu. Pri uplatnení peňažnej náhrady vo výške 90.000 Eur prihliadol na nenapraviteľný smrteľný následok vzniknutý v dôsledku protiprávneho konania, ako aj na dôsledky, ktoré smrť manželky a dvoch detí u navrhovateľa vyvolali.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote obaja odporcovia.

Odporca v rade 1/ označil rozsudok okresného súdu za nesprávny a nezákonný. Svoje odvolanie odôvodnil citáciou zákonného ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a/ až f/ Občianskeho súdneho poriadku. Na základe výzvy odvolacieho súdu na odstránenie väd odvolania, odporca v rade 1/ doplnil odvolanie podaním zo dňa 26.02.2015. Uviedol, že okresný súd dňa 29.04.2014 vo veci vykonal pojednávanie a dokazovanie a rozhodol rozsudkom vo veci samej v prospech navrhovateľa. V čase pojednávania však právny zástupca odporcu v rade 1/ nemal doručenie predvolania vykázané. Okresnému súdu bolo doručené až po tomto konaní dňa 05.05.2014. Takýmto postupom mu okresný súd odňal možnosť konať pred súdom. Odporca v rade 1/ žiadal rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca v rade 2/ podaným odvolaním žiadal rozsudok okresného súdu zmeniť tak, že žalobný návrh bude voči jeho osobe v celom rozsahu zamietnutý. Namietal správnosť právneho posúdenia veci okresným súdom, keď tento dospel k záveru o existencii jeho pasívnej legitímácie. Uviedol, že Európsky súdny dvor v rozsudku, z ktorého vychádzal okresný súd nekonštatoval, že ust. § 4 ods. 2 písm. a/ Zákona č. 381/2001 Z. z. a ust. § 11 a nasl. a § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, sú v rozpore s

únijným právom. Uviedol, že nie je možné stotožňovať nárok na náhradu škody podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a/ tohto zákona s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv. Medzi týmito nárokmi je pojmová aj obsahová odlišnosť. Pokiaľ išlo o subjekt povinného na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, okresný súd podľa jeho názoru správne konštatoval, že týmto je subjekt, ktorý sa dopustil určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobných práv, a teda je pôvodcom subjektom zásahu. Ani analógiou však nemožno dospieť k záveru, že subjektom, ktorý neoprávnene zasiahol do osobných práv navrhovateľa, je odporca v rade 2/, ktorý z toho dôvodu nemôže byť ani pasívne vecne legitimovaný. Uplatnenie nároku v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka logicky a systematicky nespadá pod úpravu náhrady škody, náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje satisfakciu - zadosťučinenie za utrpenú traumu a nie náhradu škody. V slovenskom právnom poriadku platí princíp písaného práva, preto ani rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, ani rozhodnutia národných súdov nemajú naň subsidiárny právny účinok.

Ďalej odporca v rade 2/ namietal, že bol s odporcom v rade 1/ zaviazaný zaplatiť žalovanú sumu spoločne a nerozdielne. Uplatnený nárok je však potrebné voči každému z odporcov posúdiť samostatne, nemožno hovoriť o solidarite.

Nesúhlasil ani s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Uviedol, že vychádzajúc zo spoločných koreňov práva bývalej ČSFR a rozhodovacej praxe súdov Českej republiky, čo by malo byť aj keď len nepriamym vodítkom na riešenie problematiky, nemožno obísť úpravu uvedenú v § 444 Českého občianskeho zákonníka v znení platnom ku dňu 29.06.2010. Priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy je potom v značnom nepomere k sumám, ktoré sú ustálené v tomto právnom predpise a činí približne ich trojnásobok.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu odporcu v rade 2/ navrhol rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ako vecne správny potvrdiť. Namietal, že odporca v rade 2/ opakuje argumentáciu, ktorú prednášal aj v prvostupňovom konaní a s ktorou sa okresný súd dôsledne zaoberal. Poukázal na závery rozsudku Európskeho súdneho dvora, z ktorého vychádzal okresný súd, kde sa konštatuje, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obetí dopravenej nehody požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. Vnútroštátna úprava v Slovenskej republike takýto nárok priznáva, preto by mal byť v zmysle týchto záverov uvedený nárok krytý z povinného zmluvného poistenia.

Krajský súd, ako súd odvolací preskúmal vec v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a po nariadení odvolacieho pojednávania a doplnení a opakovaní dokazovania rozsudok okresného súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku.

V čase odvolacieho konania bolo začaté insolvenčné konanie voči odporcovi v rade 1/, v zmysle právneho predpisu platného a účinného v Českej republike, a to Zákona č. 182/2006 Sb. Krajský súd sa pre potreby ďalšieho priebehu odvolacieho konania zaoberal posúdením účinkov insolvenčného konania na prejednávajúcu vec.

Vychádzal z ust. článku 4, ods. 1 Nariadenia rady (ES) č. 1346/2000 z 29.05.2000 o konkurznom konaní, podľa ktorého ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne; tento štát sa ďalej označuje ako „štát, v ktorom sa konanie začne“.

Insolvenčné konanie voči odporcovi v rade 1/ začalo v Českej republike, krajský súd preto vychádzal z ustanovení Zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a spôsoboch jeho řešení (Insolvenční zákon).

Podľa § 101 ods. 1 insolvenčného zákona zahájením insolvenčného řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, ktorou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh.

Podľa § 109 ods. 1 písm. a/ insolvenčného zákona se zahájením insolvenčného řízení se spojují tyto účinky: pohľadávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou.

Podľa § 109 ods. 4 insolvenčného zákona účinky zahájením insolvenčného řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, ktorou se oznamuje zahájením insolvenčného řízení, v insolvenčním rejstříku.

Podľa § 140a ods. 1 insolvenčného zákona účinky rozhodnutí o úpadku nastávajú okamžikom jeho zverejnení v insolvenčnom rejstříku. Rozhodnutím o úpadku se přerušují soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, a nebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170). Není-li dále stanoveno jinak, v těchto řízeních nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku.

Krajský súd mal z insolvenčného rejstříku v znení v čase začatia odvolacieho pojednávania konaného dňa 09.09.2015 zistené, že bolo začaté insolvenčné konanie voči odporcovi v rade 1/, nebolo rozhodnuté o úpadku odporcu v rade 1/. Vychádzajúc z tejto procesnej situácie a z ustanovenia § 109 insolvenčného zákona dospel k záveru, že začaté insolvenčné konanie nie je dôvodom na prerušenie predmetného odvolacieho konania. K prerušeniu konania by došlo ex lege v prípade, ak by bolo rozhodnuté o úpadku odporcu v rade 1/ tak ako to upravuje § 140a ods. 1 tohto zákona.

Pokiaľ ustanovenia § 109 ods. 1 insolvenčného zákona so začatím insolvenčného konania spája nemožnosť uplatňovať si žalobou pohľadávky a iné práva týkajúce sa majetkovej podstaty ide o prípad, ak v čase začatia insolvenčného konania takýto nárok ešte nebol uplatnený žalobou, teda o ňom konanie neprebíha. V prípade, že takéto konanie prebieha, začatie insolvenčného konania nemá na jeho priebeh do času vyhlásenia úpadku vplyv.

Po takomto procesnom vyhodnotení procesnej situácie vzniknutej v súvislosti s insolvenčným konaním voči odporcovi v rade 1/ krajský súd preskúmal dôvodnosť odvolaní odporcov v rade 1/ a 2/.

Právny zástupca odporcu v rade 1/ vo svojom vyjadrení na pojednávaní uviedol, že primárne odporca v rade 1/ namieta vadu konania okresného súdu tak, ako to uvádzal v podanom písomnom odvolaní. Zároveň poukázal na odporcom v rade 1/ vznesenú námietku premlčania, na ktorú okresný súd neprihliadal. Uviedol, že pokiaľ okresný súd analogicky vo veci aplikoval ustanovenia zodpovednosti za škodu, potom mal aplikovať aj ustanovenia o premlčaní nároku zo zodpovednosti za škodu. Ďalej poukazoval na nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia v časti priznanej výšky nemajetkovej ujmy. Domnieval sa, že okresný súd svoje rozhodnutie založil na dôkazoch vykonaných na pojednávaní, na ktoré nebol riadne predvolaný. Z obsahu odôvodnenia však nevyplýva, ktoré konkrétne dôkazy okresný súd zoberal do úvahy.

Rovnako právny zástupca odporcu v rade 2/ vo svojom vyjadrení na pojednávaní zotrval na písomných dôvodoch podaného odvolania. Na doplnenie uviedol, že ustanovenie § 16 Občianskeho zákonníka konkrétne uvádza, že v prípade ak je zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobená škoda, táto sa uplatňuje podľa ustanovení zodpovednosti za škodu. Z tohto zákonného ustanovenia je teda nepochybné, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovaný navrhovateľom je iným druhom nároku, než náhrada škody a nemožno tieto nároky vzájomne spájať.

Právny zástupca navrhovateľa vo svojom vyjadrení na pojednávaní žiadal rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť. Nestotožnil sa s argumentáciou odporcu v rade 1/ a 2/ o nedostatku ich pasívnej vecnej legitímácie. Pokiaľ išlo o výšku uplatnenej nemajetkovej ujmy uviedol, že nárok navrhovateľa predstavuje 9 % zo sumy jedného milióna Eur, čo je najnižšia suma hornej hranice poisteného krytia, ktoré by mala poisťovňa podľa Nariadenia Európskej únie poistenému poskytovať. Ďalej poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne, ktorý v súvislosti so stratou matky dieťaťu priznal nemajetkovú ujmu vo výške 30.000 Eur. Uviedol, že v prejednávanej veci ide o obdobnú situáciu, kde rodič stratil dieťa.

Z obsahu spisu mal krajský súd preukázané, že okresný súd nariadil na deň 29.04.2014 pojednávanie, na ktoré boli predvolaní právni zástupcovia účastníkov konania, medzi nimi aj právny zástupca odporcu v rade 1/ - Advokátska kancelária Kašuba, spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici. Z doručky zažurnalizovanej na č. I. 139 spisu vyplýva, že právny zástupca odporcu v rade 1/ súdnu zásielku s oznámením tohto termínu pojednávania prevzal dňa 05.05.2014.

Je teda nepochybné, že v čase pojednávania dňa 29.04.2014 nemal prvostupňový súd vykázané doručenie predvolania na tento termín pojednávania od právneho zástupcu odporcu v rade 1/, ktorý sa predmetného pojednávania, rovnako ako jeho klient odporca v rade 1/ nezúčastnili. Okresný súd v úvode zápisnice o pojednávaní konštatuje, že odporcovi v rade 1/ a jeho právnomu zástupcovi bol termín

pojednávania oznámený, avšak títo sa bez ospravedlnenia nedostavili. Ako vyplýva z obsahu spisu, v čase predmetného pojednávania nemohol mať súd vedomosť o tom, že bol odporcovi v rade 1/ a jeho právnenému zástupcovi termín pojednávania oznámený. Okresný súd napriek tomu vec prejednal s tým, že vykonal dokazovanie čítaním listinných dôkazov (č. I. 147 rub).

Nepochybne takýmto postupom prvostupňového súdu došlo k porušeniu procesných práv odporcu v rade 1/ a to, že na termín pojednávania nebol riadne predvolaný (§ 115 ods. 2 O.s.p.) a následne bolo porušené jeho právo vyjadriť sa k dôkazom, ktoré boli vykonané (§ 123 O.s.p.).

Krajský súd za účelom odstránenia tejto vady konania pred okresným súdom vo veci nariadil pojednávanie, na ktoré bol odporca v rade 1/ ako aj jeho právny zástupca (vrátane ostatných účastníkov konania) riadne predvolaný. Opätovne vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi, ktoré boli vykonané okresným súdom na pojednávaní konanom dňa 29.04.2014 s tým, že mal právny zástupca odporcu v rade 1/ možnosť k vykonaným dôkazom sa vyjadriť.

Právny zástupca odporcu v rade 1/ namietal, že týmto postupom odvolacieho súdu nemôže byť odstránená vada konania pred okresným súdom a dochádza tak k porušeniu zásady dvojinštančnosti konania, čím je odporcovi v rade 1/ odňatá možnosť konať pred súdom.

S touto argumentáciou právneho zástupcu odporcu v rade 1/ sa krajský súd nestotožňuje.

Zásada dvojinštančnosti, patrí medzi zásady civilného procesu, je dôležitou súčasťou súdneho konania a jej dodržiavanie súdmi smeruje k zaisteniu práv účastníka konania na spravodlivý proces. Táto zásada predstavuje právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní. Odvolací súd, sa ako súd druhej inštancie zaoberal preskúmaním správnosti skutkových a právnych záverov okresného súdu. Svojim procesným postupom, nariadením pojednávania a opakovaním dokazovania iba odstránil porušenie procesných práv odporcu v rade 1/ tým, že mu umožnil oboznámiť sa a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

Ďalej sa odvolací súd zaoberal dôvodnosťou vznesenej námietky premlčania uplatneného nároku odporcom v rade 1/ a námietky existencie jeho pasívnej vecnej legitimácie.

Zhodne so súdom prvého stupňa, považoval za podstatné, že pri činnosti, ktorou došlo k zásahu do osobnostných práv navrhovateľa (pri dopravnej nehode), sledoval vodič motorového vozidla, ktoré dopravnú nehodu spôsobilo, S. G. z objektívneho aj subjektívneho hľadiska plnenie úloh právnickej osoby (odporcu v rade 1/). Teda objektívne i subjektívne išlo o činnosť konanú pre zamestnávateľa, v jeho prospech, resp. v jeho záujme. O exces, ktorý by vylučoval pasívnu vecnú legitimáciu odporcu v rade 1/ by išlo vtedy, ak by k zásahu došlo pri takej činnosti S. G., ktorou by sledoval výlučne uspokojovanie osobných záujmov či potrieb, poprípade záujmov tretích osôb. V prejednanom prípade takýto exces preukázaný nebol.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením okresného súdu, ktorý pri riešení otázky určenia subjektu zaťaženého povinnosťami vyplývajúcimi z neoprávneného zásahu do práv navrhovateľa na ochranu osobnosti vychádzal z zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, analogicky z ust. § 420 ods. 2, nakoľko právna úprava ochrany osobnosti (§ 11 až 16 Občianskeho zákonníka) neobsahuje osobitné riešenie problematiky zásahu vykonaného právnickou osobou, je plne primerané právne posúdenie tejto otázky prostredníctvom ust. § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Jedná sa totiž o právnu úpravu obsahom i účelom najbližšiu vzťahom vznikajúcim pri zásahu do práv na ochranu osobnosti právnickou osobou. Na druhej strane však nemožno akceptovať požiadavku odporcu v rade 1/, že ak sa analogicky použilo predmetné zákonné ustanovenie z právnej úpravy zodpovednosti za škodu, je na mieste analogicky použiť aj ustanovenie upravujúce premlčanie nároku na náhradu škody. Premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy vyplýva priamo z právnej úpravy Občianskeho zákonníka, nejedná sa o vzťah ním neupravený a preto ani nie je dôvod uvažovať o použití analógie. Inými slovami, analógiu je možné uplatniť len tam, kde nie je výslovná (priama) právna úprava; čo nie je prípad premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy.

Pokiaľ odporca v rade 1/ mal za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy má byť predmetom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, z titulu ktorého ide fakticky o nárok na náhradu škody, tento záver nemožno považovať za správny. V tejto

súvislosti krajský súd poukazuje na nižšie uvedené dôvody, ktorými sa zaoberal pri vysporiadaní sa s odvolacou námietkou odporcu v rade 2/ o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie.

Zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v ust. § 15 od 01.01.2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného, a to vo výške (v tom rozsahu), v akom za škodu zodpovedá poistený, pričom predpokladom vzniku povinnosti poisťovateľa plniť je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla.

Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona, t.j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody, okrem iného škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona).

Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujмам i materiálным, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232/EHS, Smernica č. 2000/26/EHS) sú členské štáty Európskej únie povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. V súlade s týmto cieľom sa úpravou povinného poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel okrem iného vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúce z prevádzky vozidla (čl. 3 ods. 1 Smernice č. 72/166/EHS, čl. 1 Smernice č. 90/232/EHS) a aby bolo zaručené poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla poskytnutie poistného plnenia a priame právo na podanie žaloby proti poisťovateľovi zodpovednej osoby, pričom podľa citovaných smerníc za poškodeného sa považuje akákoľvek osoba, ktorá utrpela ujmu alebo škodu následkom dopravných nehôd, oprávnená na náhradu odškodné, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami (čl. 1 ods. 2 Smernice č. 72/166/EHS a i Smernice č. 90/232/EHS).

S použitím eurokomformného výkladu pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v ustanoveniach zákona č. 381/2001 Z. z. (§ 4 ods. 1, § 4 ods. 2, § 4 ods. 4 a § 15 ods. 1) a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadostučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka - ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z..

Požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka tak podľa názoru krajského súdu spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti odporcu v rade 1/ za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa uvedeného zákona č. 381/2001 Z. z..

K uvedeným záverom krajský súd viedol aj rozsudok Súdneho dvora vo veci C-22/2012, Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi, Blanke Holingovej. Súdny dvor v tomto rozhodnutí konštatoval, že „Pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu (bod 47 rozsudku), keďže rôzne

jazykové verzie čl. 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj pojem „osobná ujma“, treba sa sústrediť na štruktúru a účel týchto ustanovení a smernice. V tejto súvislosti treba uviesť, že tieto pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“ a pripomenúť, že uvedené ustanovenia a smernica sa snažia najmä o posilnenie ochrany obetí. Za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad uvedených pojmov, ktorý je uvedený v bode 47 tohto rozsudku (bod 49 rozsudku).

Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v čl. 1 ods. 2 druhej smernice (bod 55 rozsudku).

V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, majú osoby nachádzajúce sa v postavení pani U. a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca (bod 56 rozsudku).

Tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahu do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákoníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova (bod 57 rozsudku).

Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice (bod 58 rozsudku). Súdny dvor preto rozhodol, že čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.04.1972, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej Smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983, zmenenej a doplnenej Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a čl. 1 prvý odsek tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Krajský súd ustálil, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ktorú podľa slovenského právneho poriadku možno požadovať v zmysle ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, preto je tento nárok krytý povinným zmluvným poistením a je v tomto prípade daná pasívna vecná legitímácia odporcu v rade 2/.

Právo navrhovateľa na zaplatenie nemajetkovej ujmy voči odporcom v rade 1/ a 2/ vzniklo z rozličných právnych dôvodov, preto nejde u odporcov o spoločný záväzok (solidaritu) podľa § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto krajský súd nerozhodoval o ich povinnosti nahradiť priznanú žalovanú istinu navrhovateľovi spoločne a nerozdielne. Rozhodol však, že v prípade plnenia jedného z odporcov v rozsahu tohto plnenia zaniká povinnosť plnenia druhého odporcu.

Krajský súd sa vzhľadom na vznesené odvolacie námietky zaoberal aj preskúmaním správnosti výšky priznaného plnenia. Hoci aktuálna súdna prax i právna teória považujú za náležité občianskoprávne sankcie za zásah do osobnosti fyzickej osoby (spočívajúci napr. aj v usmrtení blízkej osoby pri dopravnej nehode), priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, zatiaľ neboli dostatočne jasne ustálené ani (aspoň) základné medze, v rámci ktorých by sa mala pohybovať výška tejto peňažnej náhrady. Odvolací súd za základ svojich úvah vzal verdikt Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej „ESLP“) v prípade *Kontrová proti Slovenskej republike*. V predmetnom rozhodnutí ESLP priznal sťažovateľke nemajetkovú ujmu v sume 25.000 Eur, pričom neoprávneným zásahom (nekonaním štátnych orgánov, ktoré v konečnom dôsledku viedlo k nezabráneniu trestnému činu) do osobnostných práv pani P. bolo zasiahnuté usmrtením jej oboch maloletých detí (vo veku 5 a 1 rok).

Krajský súd zvolil dotknuté rozhodnutie za východisko aj z toho titulu, že v kategóriách nemajetkovej ujmy v rodinných, emocionálnych vzťahoch je prakticky nedosiahnuteľné bližšie vymedzenie všeobecnejších kritérií. Takmer každá (aj maximálne) racionálna a logická úvaha totiž môže byť interpretovaná rozlične,

možno až protichodne, resp. opačne. Napríklad nedá sa nič namietat' proti konštatovaniu, že hodnota usporiadaného rodinného života, resp. hodnota žiaľu, smútku a bolesti pri narušení rodinných vzťahov úmrtím/usmrtením blízkej osoby je nevyčísľiteľná v peniazoch. Uvedené konštatovanie však automaticky neznamená, že súvisiaca výška náhrady za nemajetkovú ujmu je prakticky z hľadiska hornej hranice neobmedzená. Rovnako možno z daného konštatovania dedukovať, že nevyčísľiteľnosť vedie k záveru o „nulovom“ základnom východisku.

Ako už bolo uvedené vyššie, náhrada nemajetkovej ujmy priznaná ESLP v prípade Kontrová za zásah do práva na súkromie, zahŕňajúce právo na rodinný život, činila 25.000,- Eur. Išlo pritom o zásah spočívajúci v absolútnom rozvrátení a deštrukcii rodinného života menovanej, nakoľko došlo k súčasnému usmrteniu oboch (jediných) jej detí; deti boli zastrelené ich otcom, manželom pani P., ktorý následne spáchal samovraždu. Použitím hraničného zjednodušenia možno konštatovať, že vo vzťahu k jednému dieťaťu by sa jednalo o čiastku 12.500 Eur. Krajský súd v pomerovaní s okolnosťami súdnej veci zohľadnil, že pri dopravnej nehode došlo okrem usmrtenia oboch detí navrhovateľa aj k usmrteniu jeho manželky, teda došlo k úplnému znemožneniu naďalej naplňat' vzťah ako rodiča a dieťaťa, tak aj vzťah manžela. Vzhľadom na predložené listinné dôkazy týkajúce sa študijných výsledkov maloletých detí, ako aj spoločných rodinných fotografií možno ustáliť, že vzťahy v rodine navrhovateľa boli intenzívne. Zo strany odporcov nebolo preukázaná a ani spochybňovaná pravdivosť tvrdení navrhovateľa týkajúca sa týchto rodinných vzťahov. Po zvážení všetkých súvislostí krajský súd za primeranú satisfakciu (pri nezmenenom skutkovom stave veci „len“ na základe odlišnej voľnej úvahy) považoval výšku nemajetkovej ujmy 45.000 Eur a vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol..

Na záver v časti odôvodnenia týkajúcej sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd dáva do pozornosti rozhodnutie ESLP vo veci Kontrová c/a Slovenská republika aj v súvislosti s odôvodnením priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. ESLP v danej otázke v bode 72 svojho rozhodnutia konštatoval len: „Súd sa domnieva, že sťažovateľka určite utrpela nemajetkovú ujmu. Uskutočniac odhad na spravodlivom základe, priznáva jej z tohto titulu 25.000 Eur“. Hoci je zrejmé, že funkcia i pozícia ESLP je výrazne odlišná od statusu vnútroštátnych všeobecných súdov, aj z citovanej formulácie je zrejmé, že voľnú úvahu ohľadne výšky nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do práva na rodinný život je len veľmi ťažko zdôvodňovať konkrétnymi východiskami a závermi, než „odhadom na spravodlivom základe“. Krajský súd tak nepovažoval za opodstatnenú námietku odporcu v rade 1/, že okresný súd rozhodnutie o výške priznanej nemajetkovej ujmy riadne neodôvodnil.

Okresný súd v zmysle ust. § 151 ods. 3 O.s.p. ponechal rozhodnutie o trovách konania na čas po právoplatnom skončení veci, vo svojom rozhodnutí v zmysle ust. § 224 ods. 4 O.s.p. rozhodne i o trovách tohto odvolacieho konania.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.